

BOŽIČNA BAJKA

DR. IVAN LAH

Jakec se je vračal iz gozda lačen in utrujen, ko je padal že mrak po zasneženi dolini, ki se je razprostirala, posejana z redkimi črnimi kočami, pod obronki gozdov. V roki je nesel smrečico, ki jo je bil odsekal v gozdni samoti, kjer je stala, kakor da je čakala nanj. Dolgo je taval Jakec po gozdu, preden je prišel do nje. S sekirico v roki je hodil vse popoldne po zametenih potih in izbiral med goščavo najlepše drevesce. Mnogo smrečic je videl tu in tam, a nekatere so se mu zdele prevelike, druge premajhne, te so bile pregoste, one preredke, nekatere niso bile enakomerno okroglo razraščene, drugim so bile veje povešene. Prišel je do smrečice, ki je rastla čisto na samem, lepa je bila, vsa mlada in svetlozelena. Jakec jo je ogledoval, kako je proseče dvigala svoje s snegom obložene veje, in zasmilila se mu je: sprožil je sneg z njenega vrha in si mislil, kako visoko se bo vzpela v nekaj letih in bo rastla kot ponosna smreka sredi gozdnih pritlikavcev. Vrane so spremljale Jakca na njegovi poti, preletavale so se z drevesa na drevo, kakor da hočejo vedeti, kaj namerava Jakec. In kadar je obstal in se pripravljaj, da bo posekal smrečico, so se oglasile vse naenkrat: »Kra, kra... Tat, tat...« »Škoda, res...« je pomislil Jakec in odšel naprej. Vedel je, da bi bil sosed hud, če bi vedel, da je posekal mlado smrečico v njegovem gozdu. Končno je dospel do vrhnje planjave, kjer se je razprostiral sam smrekov gozd.

»Nikake škode ne bo, če posekam eno iz njih.« si je prigovarjal Jakec in gledal, katera bi bila najprimernejša. Pa je hušknil prav izpod tiste, ki si jo je Jakec izbral, velik zajec, zaprašil se v sneg in skoraj podrl Jakca.

»Morebiti služi prav ta zajcu za domovanje.« je pomislil Jakec, »in bi bil greh, če bi jo posekal...«

Vedel je, da ni gozd njegov, zato se je bal, kakor da hodi po prepovedanih potih. Nikomur ni hotel delati škode. A obljubil je materi in Jerici, da jima prinese smrečico iz gozda; tudi če ne bo na nji bogatih darov, napolnila bo domačo kočo z božičnim blagoslovom. Končno je prišel do smrečice, ki se mu je zdela, da je ni škoda. Rastla

je pod mogočno bukvijo in bi se ne mogla razviti. Temno so odmevali udarci sekire po sneženem gozdu... Vztrepetavale so zelene veje, kot da jih pretresajo bolečine, ko se je ostrina zarezala v deblo. Celo korenine v zemlji, se je zdelo, da vzdihajo... Smrečica se je sklonila in padla...

Jakec jo je vzel na rame in odhajal po strmi poti nad Črnim rovom proti domu...

Tam doli — v Črnem rovu — so pravili — stanujejo palčki. Včasih so tam kopali rudo... Od takrat je že mnogo let... Ko bi tako srečal palčka v gozdu! Kako bi se pomenil ž njim? Pravijo, da palčki varujejo gozd in ne pustijo, da bi ga ljudje uničevali.

Jakec je došel do roba gozda in je začutil, da je truden in lačen. Vsa dolina pod njim je ležala v tistem večernem mraku, kakor da čuti, da je božič blizu...

Tam čez daljnje vrhove bo prišel v sveti noči, obdan od tisočev luči, kakor sanje bo plaval nad zemljo, zvezde bodo strmele z nebes, pesem bo donela z višav in od vsepovsod bodo odmevali ponosni glasovi zvonov... Srečni, ki ga sprejemajo v toplo zakurjenih sobah, ob razsvetljenih božičnih drevescih in so deležni njegovih darov!... Nesrečni oni, ki v tej noči nimajo doma, ne strehe, ne kruha... Težka je njih pot skozi sveto noč...

Jakec je sedel na štor, ki je stal, z listjem pokrit, v zatišju brez ob poti. Videlo se je, da so že mnogi počivali na njem. Tu je bilo toplo. Vsa dolina se je zagrinjala v tanke meglice in izginjala v polmrak, kakor da ve, da je to zadnji večer pred sveto nočjo... Jutri ob tem času bodo doneli že prvi zvonovi, lučice se bodo začele vžigati po hišah, gospodarji pojdejo okoli svojih domov z dišečim kadilom, hišna vrata se bodo zapirala — in božič pojde s svojim spremstvom preko doline... Na mizi bo žarela smrečica... Ko bi stopil božič k njim v hišo in položil na mizo darov za mater, za Jerico, zanj!... Kaj vse bi si žele!... Zdelo se mu je, da vidi božička in njegovo spremstvo s koši in vozovi, polnimi darov.

Jakec je sanjal...

Nenadoma je stal pred njim palček, čisto majhen, kakor da je vzrastel iz tal.

»Aha, smrečico si odsekal, Jakec, videl sem te, tam nad Črnim rovom. Le pazi, da te ne zasači sosed!«

Dobrodušno se mu je smehljajal.

»Ni velika,« je ugovarjal Jakec, »nisem napravil škode, pod buk-
vijo je rastla. Dolgo sem hodil, preden sem jo izbral.«

»Saj je prav,« je rekel palček, »tudi revni ljudje imate pravico
do božiča, tudi za vas rastejo smrečice v gozdu, tudi za vas so name-
njeni darovi iz nebes.«

»Rač bi jaz sam okrasil smrečico tako kot pri bogatih: s svetlimi
nitkami, belimi snežinkami, svetlimi lučkami in blestečimi darovi.
A mi smo revni... Očeta ni, mati dela pri dobrih ljudeh. Jaz in Jerica
še ne zasluživa ničesar.«

»Vem, vem,« je govoril palček. »Če hočeš, pojdi z menoj. Pri nas
imamo mnogo zakladov, lahko nabereš nekaj darov za mater in
Jerico.«

»Res?« se je čudil Jakec. »Kje pa so?«

»Tam pod Črnim rovom,« je rekel palček, »mi že danes priprav-
ljamo za jutri.«

In naenkrat se je Jakcu zdelo, da stopa po široki sneženi gazi
za palčkom, ki ga vodi sredi širokih gozdov proti Črnemu rovu. Vse
okrog se sveti v čudni svetlobi, drevesa in ptice in gozdne živali strme
na Jakca, kakor da se vesele, da ga je palček povabil s seboj, da bo
dobil darov za mater in sestrico...

Tako sta dospela do velike votline sredi gozda.

»A to je črni rov!«... se je čudil Jakec...

Palček se je ustavil pred votlino, vzel svetiljko, ki je čakala nanj
na klopi, in rekel:

»Po tej poti za menoj!«...

Stopala sta po širokem hodniku, kjer se je le tu in tam svetila
kaka lučka, a v njeni svetlobi so se bleščali dragi kamni in podzem-
sko bogastvo brez konca in kraja. Jakec je gledal in se čudil.

»To je vse naše,« je rekel palček, »tu kopljemo dragocene rude
za vas...«

»Za nas, za nas!« je ponavljal Jakec. »Mi sami bi jih kopali, ko
bi vedeli zanje!«

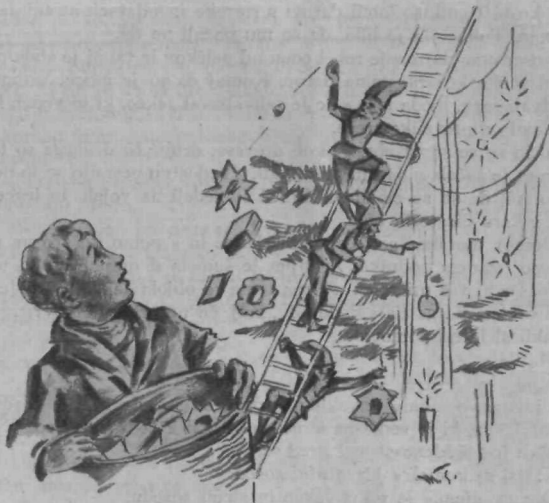
»Bolje je, da ne veste,« je godrnjal palček, »stepli bi se.«

»O, če bi mogel sam skrivaj priti sem!« je mislil Jakec.

V tem se je iz dalje začul šum. Zasvetilo se je in skozi vrata se
je prikazala velika dvorana. Palček je obstal na pragu in položil sve-
tiljko na stol. Jakec je gledal...

Sredi dvorane se je dvigala visoka smreka, vsa preprežena z dra-
gocenimi, svetlimi vlakni, palčki so plezali po njih kakor po lestvicah,
vzpenjali so se od veje do veje in pripenjali lesketajoče se obločnice,
da se je smreka čim dalje bolj svetila in med vejami so se blesteli
darovi. Palčki so bili tako zaverovani v svoje delo, da niso niti opazili
palčka na pragu in Jakca, ki je stal za njim. Koliko jih je bilo! Kot
da so rastle iz tal. Okrog in okrog visokega drevesa so stali, sto in sto

lestev se je vzpenjalo nanj, po lestvah vse polno palčkov, ki so drug drugemu podajali okraske, zavitke, zlate tkani, svečice, bleščeče obločnice in sto in sto dragocenih svetiljk, ki so se bleščale prav do vrha, kjer so štirje palčki pritrjevali veliko srebrno zvezdo. In kako so bili spretni palčki. Smukali so se okrog vej in nitk, kakor da so

tam doma, dvigali se više in više, spuščali se od veje do veje in se lovili za roke kakor za zabavo. Vzklikali so veselo in, če je komu spodletelo, so se zasmeli s prihuljenim smehom.

Pred drevesom je stal na visokem stolčku palček, ki je bil tako majhen, da ga je bilo komaj videti. Držal je v rokah list in deklamiral:

Ko nad zemljo božič plava
preko tihih hiš in koč,
ko razgrinja božja slava
se v skrivnostno sveto noč, —

tudi k nam v podzemске rove
seže svetotajni čas,
da se v zemlje dnu odzove
vsenebeški božji glas.

Svet vesoljni v pesmi raja
zaživi in zadoni,
čar ljubezni vse obdaja,
ki to noč svoj god slavi...

Jakec se je čudil palčku, ki je tako razločno izgovarjal besede.

»Jutri pride kralj vseh palčkov,« je rekel Jakčev spremljevalec, »in priredimo mu slovesen sprejem. Stopiva med nje!«

Stopila sta v dvorano in palčki so za trenutek obstali. Palček je rekel: »Bratci moji! Ob robu gozda sem našel tega dečka, ki se je

vračal iz gozda s skromno smrečico v naročji. Rad bi naredil božično drevesce svoji ubogi materi in sestrici Jerici, a nima darov. Obdarujmo ga!»

»Da, obdarujmo ga,« je odmevalo po dvorani. »Saj nimamo nič kogar, ki bi ga obdarovali. Na, na, na!«

In ko bi trenil, so leteli darovi s smreke in od vseh strani Jakcu v naročje. Toliko jih je bilo, da so mu padali na tla.

»Košaro mu dajte,« je rekel eden od palčkov in takoj je stala pred Jakcem velika košara, polna darov. Komaj da jo je mogel vzdigniti.

»Hvala lepa, hvala lepa,« se je zahvaljeval Jakec, ki ni vedel, kam bi se dejal od prevelike sreče.

Palčki so se zopet zbrali okoli drevesa, drug vrh drugega so lezli, smreka se je začela gibati in premikati, z radostno pesmijo so jo nosili po dvorani, da so se zibali palčki, ki so sedeli na vejah, in lesketali darovi v žaru blestečih lučk.

»Domov moram,« se je spomnil Jakec in s polno košaro na roki stopal po temnem hodniku. Za njim je šumela dvorana veselih palčkov, dokler ni vse utihnilo... Črna tema je objela Jakca. Čutil je, da ga teži breme, da ga tišči k tlom... Kaj, če ne pride domov?...

Zaklical je na pomoč.

»Mati!«

— — — — —
»Vidiš ga, otroka!« je vzkliknil sosed, ki se je vračal iz gozda in zagledal Jakca, ki je sedel na štoru in stiskal k sebi smrečico.

Jakec je začudeno strmel pred se.

»Kaj si zadremal?« je vprašal sosed.

»Domov grem,« je rekel Jakec in sledil sosеду.

»Saj je že popolnoma temno,« je mrmral sosed in meril pot v sneg.

»Oče, ali ne prebivajo palčki v Črnem rovu?« je vprašal Jakec.

»Pravijo, da res,« je odgovoril sosed.

»In da so zelo bogati?«...

»Seveda so: vsa zemlja je bogata.«

»In dado ljudem darov?«

»Tega pa ne. Sami si jih moramo pridelati in zaslužiti. Zapomni si to.«

»Ko bi vsaj za božič dali.«

»E, kaj bi dali! Oni imajo samo težko, drago kamenje. Mi pa smo srečni, da imamo hišico in kruh in toplo zakurjeno peč — pa pesem božično bomo zapeli — in bo za vse lepo...«

Sosed je stopal s težkimi koraki proti vasi. Jakec je stisnil k sebi smrečico in dve solzi sta mu zdrknili po licu: »Tako mora biti, da,« si je mislil. »Nič bogatih darov ne bo na drevescu, a okoli njega bodo trije, ki se imajo radi: mati, Jerica in Jakec. Ali mar ni ljubezen najljepši božični dar?«...